

'In Buenos Aires was jouw moeder gelukkiger geweest.'

In een artikel in de "Volkskrant" schrijft Arnon Grunberg over het lot na 1945 van zijn moeder Hannelore en haar nicht Ruth.

Op een avond, ik was nog in Zagreb, kreeg ik een appje van Judy uit Buenos Aires. 'Mijn moeder is deze ochtend overleden', schreef ze. Judy's moeder, Ruth, was de nicht van mijn moeder. Samen groeiden ze op in Berlijn, samen zaten ze op de St. Louis, de laatste boot met joodse vluchtelingen die Duitsland verliet, op weg naar Cuba. Cuba sloot toch de grenzen, Amerika weigerde de vluchtelingen, Canada wilde hen niet – onlangs heeft Canada daarvoor excuses aangeboden – en zo werden de vluchtelingen teruggestuurd naar Europa, waar ze werden verdeeld over een aantal landen, waaronder Nederland.

Ruths vader zat al in Buenos Aires, voor vrouw en kind had hij nog geen visum.

Via een aantal tussenstations, waaronder Westerbork, belandden Ruth, mijn moeder, Ruths moeder, Rosi, en de ouders van mijn moeder in Theresienstadt.

Ruth en haar moeder bleven in Theresienstadt, mijn moeder en haar ouders werden in 1944 naar Auschwitz gestuurd. Haar ouders werden vermoord, na de oorlog ging mijn moeder naar Nederland, waar ze in 1939 was aangespoeld.

Ruth en Rosi gingen naar Buenos Aires waar Ruth trouwde met een Amerikaan die voor de CIA werkte. Ze begon een uitgeverij die gespecialiseerd was in praktische boeken zoals hoe je auto's moet repareren, volgens haar was met literatuur geen droog brood te verdienen. In de jaren zeventig stierf de Amerikaan, een paar jaar later hertrouwde ze met een Duitse Jood die de oorlog had overleefd in Bolivia... In de jaren vijftig woonde mijn moeder Buenos Aires. Ze werkte er voor een bedrijf dat in koeienhuiden handelde, na een jaar nam ze de boot naar Rotterdam. Ze was verliefd op mijn vader.

Ik heb Ruth opgezocht in Argentinië. Een keer zei ze: "In Buenos Aires was jouw moeder gelukkiger geweest."